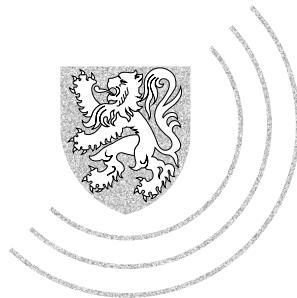


V L A A M S P A R L E M E N T



stuk **62** (2009-2010) – Nr. 2
ingediend op 9 juni 2010 (2009-2010)

Trendnota

van het Instituut Samenleving en Technologie

ten behoeve van de opmaak van het Werkprogramma
van het Instituut Samenleving en Technologie (IST)
voor 2010

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid
uitgebracht door de dames Marijke Dillen en Vera Van der Borght

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Tom Dehaene.

Vaste leden:

de heer Tom Dehaene, de dames Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borght;
de heer John Crombez, mevrouw Mia De Vits;
de dames Lies Jans, Helga Stevens;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Griet Coppé, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de dames Gerda Van Steenberge, Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de dames Sophie De Wit, Danielle Godderis-T'Jonck;
mevrouw Ulla Werbrouck;
de heer Bart Caron.

Stukken in het dossier:

62 (2009-2010) – Nr. 1: Trendnota

INHOUD

I.	Uiteenzetting door de heer Robby Berloznik, directeur van het Instituut Samenleving en Technologie.....	4
	1. Wat is het IST?	4
	2. Wat doet het IST?.....	4
	3. Hoe doet het IST dat?.....	5
II.	Uiteenzetting door mevrouw Els Van den Cruyce, projectleider	5
	1. Trendnota.....	5
	2. Enkele relevante publicaties	6
	3. Het IST in 2010	7
	4. Het IST in 2011	8
III.	Afrondende uiteenzetting door de heer Robby Berloznik: Wat kan het IST voor het Vlaams Parlement en zijn commissies doen?	8
IV.	Vragen van de leden	8

Op 18 mei 2010 hield de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid een gedachtewisseling over de Trendnota van het Instituut Samenleving en Technologie ten behoeve van de opmaak van het Werkprogramma van het Instituut Samenleving en Technologie (IST) voor 2010. Namens het IST namen de heer Robby Berloznik, directeur, en mevrouw Els Van den Cruyce, projectleider, het woord.

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER ROBBY BERLOZNIK, DIRECTEUR VAN HET INSTITUUT SAMENLEVING EN TECHNOLOGIE

Het Instituut Samenleving en Technologie acht het belangrijk zichzelf te kunnen voorstellen aan de verschillende commissies aan het begin van de legislatuur. De nota 'Trends in Vlaanderen' vormt de basis voor de keuzes die het IST maakt. De nota is na een heel open proces tot stand gekomen met raadpleging van buitenlandse en Vlaamse kennisinstellingen. De trendnota wordt voorgelegd aan de verschillende commissies om naar aandachtspunten en prioriteiten te luisteren. De commissies en het Bureau van het Vlaams Parlement kunnen het IST verzoeken opdrachten uit te voeren.

1. Wat is het IST?

Het IST is niet de enige vergelijkbare instelling in Europa en is opgericht naar het voorbeeld van andere landen. Sinds een twintigtal jaar voelen parlementen de nood om instellingen op te richten die onafhankelijke en objectieve informatie bieden over wetenschap, technologie en samenleving om de besluitvorming te verbeteren en beter op maatschappelijke behoeften te kunnen inspelen.

Het IST is een autonome instelling met een eigen raad van bestuur, samengesteld uit acht parlementsleden van de verschillende fracties en acht wetenschappers, voorgesteld door maatschappelijke en wetenschappelijke adviesorganen.

Met de raad van bestuur wordt een eigen werkprogramma ontwikkeld. Dat staat naast potentiële opdrachten van het Vlaams Parlement. Het programma wordt gemaakt op basis van een aantal criteria. Zo wordt nagegaan of elk programmaonderdeel tot de decreetale opdracht van het IST behoort. Dan komt de vraag waarom het IST precies dat onderwerp moet behandelen. Het is belangrijk omdat Vlaanderen heel wat competentie in huis heeft, maar tegelijk bevinden zich maar weinig gespecialiseerde instellingen op het snijvlak van wetenschap, technologie en samenleving. Het IST gaat na welke kennisinstellingen over de kennis en onderzoekscapaciteit beschikken. De projecten worden zo gedefinieerd dat ze complementair zijn aan wat loopt of dat ze vernieuwend zijn. Het IST houdt altijd voor ogen dat het Vlaams Parlement de eerste en enige klant is. De raad van bestuur is in die zin sterk controlerend en sturend.

2. Wat doet het IST?

Het IST informeert net als de dertien gelijksoortige instellingen in Europa het Vlaams Parlement. Een aantal van die instellingen formuleert aanbevelingen over wetenschap, samenleving en technologie. Dat gebeurt door rapporten op te stellen op basis van studies of synthesesnota's over bepaalde thema's. Naast het autonome programma biedt het IST ook ondersteuning aan de werking van het Vlaams Parlement en de commissies, als daarom wordt gevraagd of op eigen initiatief.

Het IST zoekt ook naar synergieën tussen alle parlementaire geledingen, uit economische overwegingen en omwille van de efficiëntie. Dat gebeurt binnen het Vlaams Parlement, maar ook met buitenlandse collega's in een zoektocht naar gemeenschappelijke thema's en projecten.

3. Hoe doet het IST dat?

Er worden overzichtsstudies gemaakt die in de vorm van rapporten op het internet worden geplaatst. Op basis daarvan ontspint zich dan de communicatie, belangrijk naar vorm en inhoud, en veelal via toegankelijke dossiers die op het respectieve onderzoek stoelen, wat kwalitatieve informatie garandeert. Met het oog daarop worden de strengste wetenschappelijke criteria toegepast.

Het IST gaat bovendien ook in dialoog met stakeholders en burgers. Dat laatste is een van de belangrijke participatieve werkingen van het Vlaams Parlement en het vergt een heel eigen benadering. Het IST is er de voorbije jaren in geslaagd op de voorgrond te treden en een sterke competentie te verwerven.

Netwerking vormt een belangrijk onderdeel van de werking. Leren, kijken en luisteren is de boodschap. Op regionaal niveau zit het IST geregeld samen met andere kennisinstellingen. Ook internationaal is er een intensieve netwerking met buitenlandse collega's.

Er worden heel wat activiteiten georganiseerd rond de behandelde thema's en er zijn publicaties als belangrijke vorm van communicatie om inhoud, boodschap en aanbevelingen van het IST over te brengen aan het Vlaams Parlement. Binnen de activiteiten wordt gezocht naar de Vlaamse bevoegdheden. Tijdens de gedachtewisseling over de vorige trendnota vroeg de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin om dat specifieker te doen (*Parl. St. Vl. Parl. 2008-09, nr. 2061/3*). Daarom is in de voorliggende trendnota aangegeven waar er raakvlakken zijn met de Vlaamse bevoegdheden. Er wordt bewust gezocht naar thema's die daarmee verband houden.

II. UITEENZETTING DOOR MEVROUW ELS VAN DEN CRUYCE, PROJECTLEIDER

1. Trendnota

Het IST doet constant aan monitoring van relevante thema's op het snijvlak van samenleving en technologie. Het onderzoekt de maatschappelijke impact van wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen. Om op een transparante en gefundeerde manier tot het werkprogramma te komen, is een procedure ontwikkeld met als fundament de trendwatch.

In 2008 gebeurde een trendwatch van relevante trends en tendensen op de raaklijn van samenleving en technologie. Die is in 2009 geactualiseerd in samenwerking met een futurologe en Pantopicon, een bureau gespecialiseerd in toekomstdenken. Er zijn interviews afgenomen van trendwatchers en van directeurs van buitenlandse tegenhangers. Er zijn werkprogramma's gemonitord. Dat alles vormde de basis voor de trendnota.

Het IST stelde vast dat er drie grote clusters zijn van thema's waarin het IST werkzaam is: gezondheid, milieu en informatie- en communicatietechnologie (ICT). Binnen die drie domeinen zijn negen trends geselecteerd die relevant zijn voor de Vlaamse bevoegdheden. Twee van de negen trends zijn relevant voor de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid.

Een eerste trend behelst de technologisering van de geneeskunde, die grote stappen voorwaarts zet, onder meer door het convergeren van diverse technologische domeinen zoals de biotechnologie, de nanotechnologie, ICT, cognitieve wetenschappen en hersenwetenschappen. Door het samenkomen van al die aspecten vordert het onderzoek in de geneeskunde snel en wordt ze steeds hoogtechnologischer. Daaraan zit een prijskaartje en dat doet vragen rijzen over de betaalbaarheid. Preventie krijgt daardoor ook steeds meer nadruk. Het IST acht het al geruime tijd en doorheen diverse projecten belangrijk om daarmee rekening te houden.

Een belangrijk onderwerp is e-health. Het thema wordt in verschillende projecten opgenomen. In november 2010 wordt een technologiefestival georganiseerd over de impact van ICT op de samenleving. Het framework daarvoor is de maatschappelijke beleidsnota van de Commissie Digitaal Vlaanderen (*Parl. St. Vl. Parl. 2007-08, nr. 1713/1*) met vijf grote clusters: e-leren en e-werken, 'e-democracy and governance', e-mobiliteit, e-cultuur en e-media en tot slot e-health. Het komt tevens aan bod in een project over ICT, ouderen en 'active aging', dat start in de loop van 2011.

Een tweede trend is de veranderende benadering van de geestelijke gezondheidszorg en de nadruk op geneesmiddelen. Stress en depressie zijn wereldwijd in opmars. Vlaanderen kent een zeer hoge incidentie van depressie en opmerkelijke zelfmoordcijfers. In 2009 organiseerde het IST in de Daktuin van het Vlaams Parlement een besloten bijeenkomst ter zake in opdracht van de commissie voor Welzijn. Naast leden van elke fractie waren ook ervaringsdeskundigen inzake zelfmoord aanwezig, stakeholders en experts.

Ook de neurodegeneratieve ziekten, de veroudering van de bevolking, alzheimer en dementie vormen een thema binnen het kader van de tweede trend. In 2004 is over dat thema een zeer breed participatief publieksonderzoek georganiseerd om na te gaan wat de burger ter zake belangrijk vindt en daaruit aanwijzingen te putten voor aanbevelingen voor de overheid.

2. Enkele relevante publicaties

Ter illustratie van de verschillende werkmethodes die het IST kan hanteren, wordt een aantal relevante publicaties voorgesteld. In 2007 is een onderzoek gevoerd naar armoede en technologie, een niet-evidente combinatie, vanwege de complexe verhouding tussen beide: mee willen zijn met technologie, maar tegelijk een grote angst ervoor koesteren. Het project is creatief aangepakt. Het IST houdt eraan via participatie aan stakeholders, burgers en experts inspraak te geven. Aan 1000 mensen die in armoede leven is gevraagd hoe zij technologie ervaren, wat er beter kan en hoe ze het beleid ter zake zien. Er zijn literatuurstudies gebeurd en interviews afgenomen. Met die informatie is een theaterstuk opgezet dat in alle provincies is opgevoerd. Het werkte heel inspirerend en hielp de drempel te verlagen om een mening te vormen.

Als resultaat zijn drie assen gedetermineerd. Ten eerste is er de toegankelijkheid van technologie, niet enkel financieel, maar onder meer qua onderhoudsmogelijkheden voor de computer thuis. Heel wat mensen die in armoede leven, beschikken thuis wel over een pc, maar die is stuk. Tweede as is onderwijs en opleiding. Er is een ruim aanbod aan cursussen, vaak modulair, maar die zijn duur of niet op maat van mensen die in armoede leven. Een deelnemer opperde dat er behoefte is aan een knoppencursus, een bijzonder toegankelijke manier om te leren omgaan met informatie- en communicatietechnologie. Openbare diensten vormen de derde as. Er wordt veel belang gehecht aan 'face to face'-contact.

Een ander project waarin aanbevelingen aan het Vlaams Parlement zijn geformuleerd, is het dossier 'Blootstelling aan niet-ioniserende stralen in huis: rapport, dossier en aanbevelingen'. Er is elektromagnetische straling in de huisomgeving door gsm, microgolfoven, zonnepanelen, hoogspanningskabels enzovoort. Het onderzoek is gevoerd door de Universiteit Gent en vooral gestoeld op expertenkennis en literatuurstudie. De aanbevelingen zijn geclusterd per commissie. Voor deze commissie betrof het de aanbeveling over de nood aan een systematische meetcampagne van de reële blootstelling aan elektromagnetische straling in de woonomgeving, de nood aan sensibilisering en informatie over wat gekend is, maar ook over de onzekerheden. Het blijkt in dat onderzoek zeer moeilijk om feiten hard te maken. Een derde aanbeveling ging over aandacht voor kwetsbare groepen zoals mensen met een pacemaker, mensen die een speciale gevoeligheid vertonen voor elektromagnetische straling.

Naast onderzoek voeren, stelt het IST ook dossiers samen. Een dossier is een toegankelijke informatiebron waarbij het maatschappelijke debat in kaart wordt gebracht, niet op basis van zwaar onderzoek, maar wel via een twintigtal experteninterviews en zonder dat er aanbevelingen geformuleerd worden. Dat is gebeurd voor het thema van de assistieve technologie, ondersteunende technologische hulpmiddelen voor mensen met een beperking, zowel zintuiglijk als motorisch, psychisch, cognitief of emotioneel. Een voorbeeld is het cochleair implantaat, waarvan in het dossier ook een case was opgenomen. Jonge kinderen die slechthorend of doof zijn, kunnen dankzij het implantaat weer gedeeltelijk horen. De ethische implicaties kwamen vaak ter sprake in dat verband. Het IST heeft geprobeerd om het maatschappelijke debat in kaart te brengen zonder zelf een standpunt in te nemen. Een van de opmerkelijke conclusies luidde dat de behoefte van mensen die technologische hulpmiddelen gebruiken niet afgestemd is op de ontwikkeling van de technologie. Heel wat van die hulpmiddelen belanden in de kast, mede omdat gebruikers te weinig kennis hebben van de mogelijkheden van de bewuste technologie.

Een ander inspirerend dossier is dat over vaccinaties, waarin het vaccinatiedebat in kaart is gebracht. Bij de vorige generatie waren bof, mazelen en rode hond nog zeer duidelijk aanwezig in de beeldvorming. Dankzij de (Vlaamse) overheidscampagnes zijn die ziektes daaruit verdwenen. Er worden steeds nieuwe vaccins op de markt gebracht, zoals dat tegen het humaan papillomavirus in 2008. De Vlaamse overheid moet steeds de afweging maken op basis van wetenschappelijke, economische en maatschappelijke argumenten om het basisvaccinatieschema uit te breiden. Het dossier roept op om aandacht te besteden aan het draagvlak daarvoor en voor de financiering van andere vaccins.

In 2009 is een onderzoek gevoerd naar de effecten van fijn stof op de gezondheid. Er is daartoe een burgerconventie georganiseerd. Dat is een methode waarbij aan een vast aantal burgers inspraak wordt gegeven over een complexe problematiek. Het is een geïntegreerde aanpak, waarbij burgers een stem krijgen in samenwerking met gezagsdragers. Er wordt aandacht besteed aan de argumentering over verschillende aspecten en er wordt gestemd zodat er een duidelijke impressie is van de relevante meningen.

Het IST werkt ook in opdracht van commissies. In opdracht van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is in 2009 een besloten ontmoetingsdag over zelfdoding bij jongeren georganiseerd. In opdracht van de Commissie Wonen en Zorg heeft het IST de redactie van de maatschappelijke beleidsnota Wonen en Zorg in Vlaanderen in 2020: Visie en aanbevelingen (*Parl. St. Vl. Parl. 2008-09, nr. 2208/1*) op zich genomen. De instelling hielp bij het clusteren van de informatie uit hoorzittingen. Er is ook een expertenworkshop georganiseerd waarbij veertig deelnemers hebben bijgedragen tot een visie op wonen en zorg in 2020. Na de visieontwikkeling is er een backcasting gebeurd. Dat diende als input voor de maatschappelijke beleidsnota. Er loopt een gelijkwaardig traject voor de Commissie ad hoc Hoger Onderwijs. Er wordt een colloquium georganiseerd over hoger onderwijs en hervormingen, en de vraag hoe die hervormingen tegemoet kunnen komen aan de Europese doelstellingen 2020 en aan Vlaanderen in Actie.

3. Het IST in 2010

Het IST rondt in 2010 een project af over de kindervens. Het is aangevat in 2009 vanuit de vaststelling dat Vlaanderen aan de top staat wat betreft fertiliteitstechnologie. Tegelijk gebeurt er bitter weinig onderzoek naar de psychosociale impact van dergelijke behandelingen op de mensen die ze ondergaan. Die vaststelling en lacune vormden het uitgangspunt voor een dossier over de impact op werk, relatie, financiën en lichaam en over de algemene psychosociale impact. Extra aandacht voor de psychosociale begeleiding blijkt een noodzaak. Vooraleer er aanbevelingen konden worden geformuleerd, is een systematische bevraging opgezet van de fertiliteitscentra in Vlaanderen, van gynaecologen en van patiënten. Het IST hecht groot belang aan het feit dat de aanbevelingen uiteindelijk ook

gedragen worden door de sector. Daartoe is een rondetafel georganiseerd. Aan de aanbevelingen wordt de laatste hand gelegd.

4. Het IST in 2011

Er zijn twee projecten. Ten eerste is er een project over geluidshinder en de impact op leefmilieu, welzijn en gezondheid van de mens in Vlaanderen. Het is een verkennend traject. Het IST had opgemerkt dat er heel wat cases ter zake in de media en de politieke actualiteit kwamen. De aanpak is zeer casuïstisch. De instelling wil een overzicht maken om de aandachtspunten voor beleid en onderzoek scherp te stellen. De nadruk ligt op het identificeren van de maatschappelijke controverses en de mogelijke cases om in een participatief vervolg mee van start te gaan. Het is belangrijk complementair te werken met de uitvoerende macht.

Ten tweede is er 'ICT in wel en wee'. Overheden zijn groot voorstander om ICT voor ouderen te promoten. Dat behelst vooral gezondheidszorg, maar het IST wil met het project 'active aging' veel breder voorstellen: werk, vrijetijdsbesteding, sociaaleconomische en culturele participatie. De noden van ouderen worden verkend. In welke situaties vinden zij ICT zinvol? De knelpunten voor het gebruik worden geïdentificeerd en er wordt aangegeven hoe ze te voorkomen of te verhelpen zijn.

III. AFRONDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER ROBBY BERLOZNIK: WAT KAN HET IST VOOR HET VLAAMS PARLEMENT EN ZIJN COMMISSIES DOEN?

Er staat een aantal projecten in de steigers en er zijn er al heel wat afgerond. Het Reglement staat toe dat het Vlaams Parlement het IST opdrachten geeft, vanuit het Bureau of vanuit commissies. Een omvattende opdracht vraagt dat de raad van bestuur en het Uitgebreid Bureau zich daarover buigen, maar sinds kort kan een commissie aan de directeur rechtstreeks kortlopende opdrachten geven. Dat kan gaan van het ondersteunen van een ad-hoccommissie, over het organiseren van workshops, substantiële ondersteuning, informatieve nota's, toelichtingen tot het inrichten van participatieve activiteiten.

Het IST kan inhoudelijke ondersteuning bieden, maar op basis van zijn ervaring en deskundigheid met participatieve activiteiten kan het ook het instrumentarium van de commissies uitbreiden. De meeste instrumenten voor commissies liggen al lang vast, maar het IST kan nieuwe invalshoeken aanreiken voor doorstroming van informatie van stakeholders en burgers naar de commissies. Daarvoor kan het bogen op een grote mate van ervaring en deskundigheid, maar vooral ook geloofwaardigheid. Voorbeelden zijn de ondersteuning van ad-hoccommissies, een werkgroep waarmee wordt onderzocht hoe 'e-democracy' geïmplementeerd kan worden, onderzoek voor de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media naar pestgedrag bij de Vlaamse jeugd via nieuwe media.

Het IST wil graag van de commissie vernemen welke haar prioriteiten en aandachtspunten zijn voor de toekomst.

IV. VRAGEN VAN DE LEDEN

Mevrouw *Vera Van der Borgh*t verwijst naar het artikel 87bis van het Reglement en de opdracht die in 2009 is uitgevoerd met het initiatief rond zelfmoord bij jongeren. Ze vond dat bijzonder geslaagd, maar het had heel wat voeten in de aarde vooraleer het tot stand kwam. Is deze reglementsbevestiging gewijzigd, gezien het feit dat de heer Berloznik verwijst naar de mogelijkheid van een commissie om kortlopende opdrachten te geven aan het IST?

Mevrouw Vera Van der Borgh stelt voor de overconsumptie van geneesmiddelen in woonzorgcentra op de prioriteitenlijst te zetten. In woonzorgcentra zou medicatie worden toe-

gediend om bewoners rustig te houden en dat voor het gemak van het personeel. Het lid verwijst naar een project dat loopt in Aalst waar de apothekersvereniging een studie heeft uitgevoerd over het gebruik van geneesmiddelen in drie woonzorgcentra. Er werd nagegaan wat wordt voorgeschreven, hoeveelheden, of er alternatieven zijn en welke besparing die alternatieven voor de bewoners kunnen betekenen.

Ze ziet voor Vlaanderen heel wat mogelijkheden op economisch vlak, vooral gezien de innovativiteit en vooruitstrevendheid, onder meer inzake fertiliteitstechnologie. Ze verneemt dat heel wat bedrijven belangstelling vertonen om in Vlaanderen onderzoek op te starten, maar een belangrijke voorwaarde is een goede en vlotte terugbetaling van de geneesmiddelen door het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering. Alvorens te beslissen in het buitenland onderzoek te verrichten, vergelijken farmaceutische bedrijven de prijs van de geneesmiddelen in dat land met die in hun moederland. Vaak blijken ze zelfs bereid voor een goede onderzoekslocatie meer belastingen te betalen als de terugbetaling goed geregeld is. Er is volgens het lid een degelijke afstemming met het federale niveau nodig. Ze vraagt of het IST vertrouwd is met deze problematiek.

Ook de technologisering van de voedselproductie is een belangrijk item, stelt mevrouw Vera Van der Borcht. Gezonde voeding is een terugkerend thema in de commissie, en het Vlaams Parlement heeft de Gezondheidsdoelstelling 'Voeding en Beweging' (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 112/1*) goedgekeurd. Ze wil weten of het IST in dat verband nog iets kan bijbrengen, onder meer inzake de link met mensen in armoede waar het concept moeilijker doordringt.

Mevrouw *Cindy Franssen* legt de link tussen gezondheid en milieu voor als belangrijk onderzoeksitem. Heel specifiek refereert ze daarbij aan de relatie tussen leefmilieu en kankerincidentie.

De heer *Tom Dehaene* vindt de rapporten van het IST zeer boeiend, en hoopt dat ze ook opvolging en navolging krijgen. Hij verwijst naar een bericht in de pers waarin wordt gesteld dat er geen verband is tussen gsm-straling en tumorvorming.

De spreker wil vernemen of het IST van de raad van bestuur de ruimte krijgt om proactief te werken. Kan het IST de agenda van de diverse commissies volgen en eventueel vooraf informatie aanreiken wanneer dat nuttig lijkt voor vragen of discussies?

De heer Tom Dehaene meent dat vooral de opvolging van de evoluties rond e-health een taak voor het IST kan zijn in het kader van de commissie. Het IST zou buitenlandse ervaringen kunnen opvolgen. Hij gaat ervan uit dat Vlaanderen koploper is, maar vindt het niet vanzelfsprekend om dat zelf na te gaan. Ook de elektronische identiteitskaart binnen het beleidsdomein van de commissie vindt hij een goed thema, omdat er te weinig mee gebeurt.

Tot slot vindt het lid het jammer dat met de overvloed aan informatie niet het onderste uit de kan wordt gehaald, onder meer inzake gezondheidsdoelstellingen. Zo is van het gros van de mensen geboortegewicht en -lengte bekend, maar ontbreekt de opvolging van de evolutie. Daaruit kunnen nochtans gezondheidssignalen voor de toekomst geput worden. Ziet het IST mogelijkheid om voorbeelden uit het buitenland te vinden of te bekijken hoe via ICT de beschikbare informatie kan worden aangewend ten behoeve van mensen?

De heer *Bart Van Malderen* is van oordeel dat de informatie vooral vlot moet doorstromen naar de leden van de commissie. Het was de bedoeling van de directeur van het IST om de bekendheid van de instelling te vergroten, maar tevens om aan te geven dat diverse publicaties en informatieve documenten ter beschikking van de leden staan, wat soms vergeten wordt.

Het lid erkent het belang van twee aangehaalde trends in het kader van de technologisering van de gezondheidszorg en de geestelijke gezondheidszorg. Hij meent dat nog een derde trend bijzonder relevant is, namelijk de tegenstelling tussen steeds meer hoogtechnologisch geproduceerde voeding die geen moeite kost om klaar te maken en te consumeren, en de drang naar biologisch geteelde voeding. Is er een sociale kloof tussen die benaderingen, en is er een link met de gezondheidsdoelstellingen?

De spreker doet geen afbreuk aan de andere thema's die naar voren worden geschoven, maar zoals is gebleken bij de aanpak van het thema zelfmoord bij jongeren, is het onontbeerlijk dat de commissie in de eerste plaats de noodzaak van een onderzoeksvraag inziet vooraleer er ook daadwerkelijk iets gebeurt. Het is zaak intern eerst goed uit te maken wat voor de commissie echt van belang is, vooraleer aan het IST een opdracht wordt gegeven.

Het IST werkt op basis van een werkprogramma met een aantal onderzoeksthema's. Op basis van dat werkprogramma is een budget en een staf vastgelegd. Als er nieuwe opdrachten bijkomen, worden andere naar achteren verschoven. Het IST beschikt over die ruimte omdat het ten dienste staat van het Vlaams Parlement, maar belangrijk is dat er een consensus is vooraleer er wijzigingen in het werkprogramma worden aangebracht.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* is bereid zich neer te leggen bij een vast programma waarvoor budget en staf al zijn bepaald.

De heer *Bart Van Malderen* legt uit dat het IST een budget krijgt van het Vlaams Parlement. Daarbinnen zijn verschuivingen mogelijk. De raad van bestuur heeft echter al een werkprogramma vastgelegd met in het achterhoofd de mogelijkheid dat vanuit de commissies nog om een insteek kan worden gevraagd. Het lid maakt zich alleen zorgen over de juiste prioriteitstelling teneinde de agenda niet te overladen.

De heer *Robby Berloznik* antwoordt dat het IST twee types van opdrachten kan krijgen. Nieuw vanaf 2010 is dat de opdrachten die van het Vlaams Parlement uitgaan prioriteit krijgen. Er is een goedgekeurd programma, maar als er opdrachten van het Vlaams Parlement komen, dan worden de minder prioritaire opdrachten niet opgestart. Zo is meteen een aantal personen vrijgemaakt op het verzoek van het Bureau om ondersteuning te bieden aan de Commissie ad hoc Hoger Onderwijs. Er wordt jaarlijks een provisie aangelegd om ook aan de financiële aspecten van dergelijke opdrachten tegemoet te komen.

Vervolgens verduidelijkt de spreker hoe een commissie het IST een opdracht kan geven. Aan het einde van de legislatuur 2004-2009 heeft de Commissie voor Reglement en Samenwerking na een doorlichting van het IST het Reglement gewijzigd waardoor, naast de uitgebreide procedure voor grootschalige opdrachten, een snelle procedure gevolgd kan worden voor eerder beperkte opdrachten.

Essentieel is dat de kennisbehoefte scherp wordt gesteld als goede vertrekbasis. Voor grote projecten is er een wisselwerking met de raad van bestuur van de instelling. Voor kleine projecten met het wetenschappelijk secretariaat en de directeur. Toelichtingen geven, ondersteuning bieden bij hoorzittingen of een seminarie organiseren kunnen in een brief van een commissievoorzitter worden aangevraagd. Dergelijke opdrachten hoeven niet voorgelegd aan de raad van bestuur. De spreker hoopt dat daarmee vlotter kan worden ingespeeld op vragen van commissies. Consensus vooraf binnen die commissies is cruciaal.

In het licht van de aangehaalde suggesties ziet de heer *Robby Berloznik* twee belangrijke taken voor de instelling. Zo moet de beschikbare informatie vlotter doorgespeeld worden aan de commissie. Het IST heeft dat steeds proberen te doen. Opvolging en monitoring houden niet op als een opdracht is afgerond, onderstreept de spreker. Dat zit onder meer

vervat in de trendwatch, waarvoor iedereen in het wetenschappelijke secretariaat een verantwoordelijkheid draagt.

Het IST heeft de hoorzittingen over e-health gevolgd en ervaren als bijzonder leerrijk (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 514/1 en 525/1). Een taak voor het IST zou kunnen zijn om alle informatie die voorhanden is samen te brengen. Het IST situeert zich binnen het Vlaams Parlement en volgt de relevante discussies. Informatie zit echter niet alleen in Vlaanderen of het buitenland, maar ook bij onder meer het Federaal Kenniscentrum. Er moet echter een vraag zijn naar die informatie. Het IST volgt de agenda's en de commissies en kan zodoende inspelen op die vraag als ze gesteld wordt in het kader van een bepaald thema.

Voor nieuwe informatie ligt de zaak anders, want dan gaat het over een onderzoeksdaad. Daarvoor moet bij het IST een kader gecreëerd worden qua mensen en middelen. Dat is alleen mogelijk op basis van artikel 87bis van het Reglement.

De spreker vestigt de aandacht op het dossier over functionele voeding van de hand van mevrouw Van den Cruyce. Dat is gepubliceerd en verspreid, maar er is nog geen reactie op gekomen. Het is een thema dat ook in het buitenland in de focus staat, en de brede netwerking met het IST die alsmaar beter werkt, maakt het mogelijk op eenvoudige wijze relevante informatie daaromtrent te verkrijgen, oppert de heer Robby Berloznik.

Er zijn ook suggesties voor grotere thema's zoals de link tussen gezondheid en leefmilieu. Geluidsoverlast is een nieuw thema waarover het IST zich zal buigen, maar er zijn nog andere opties, stelt de heer Robby Berloznik. Het IST probeert steeds tijdig en complementair aan een onderzoek te beginnen. Er is een afspraak gemaakt met de administratie. Er wordt gewerkt ten behoeve van het beleid in het algemeen, maar specifiek voor het Vlaams Parlement.

Opvolgen van gezondheidsinformatie vormt een permanente activiteit. Er is zeer veel informatie en er zijn heel wat middelen om daarmee iets te doen. Het IST kan ook daaraan zijn steentje bijdragen.

Het IST gaat voortdurend na wat er in Vlaanderen gebeurt en hoe het IST aanvullend kan zijn. Het bekijkt ook altijd hoe informatie aangeleverd kan worden aan het Vlaams Parlement. Proactiviteit, bruikbare informatie en punctueel met het oog op de commissieagenda's zijn de kernwoorden die de heer Robby Berloznik meeneemt.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* vindt het zeer positief dat het IST over zo veel nuttige informatie beschikt, maar moet toegeven dat er nog te weinig gebruik van wordt gemaakt. Ze vraagt of er ideeën zijn om op een meer actieve manier samen te werken, en suggereert commissieleden naar aanleiding van agendapunten te informeren.

Mevrouw *Cindy Franssen* meent dat het vooral aan de parlementsleden zelf is om de doorgestuurde informatie door te nemen.

Het lid begrijpt dat een verzoek aan het IST duidelijk omschreven moet zijn, maar ze stelt dat het belangrijk is over de bevoegdheden van de verschillende commissies te kijken. Zo is inzake leefmilieu en kankerincidentie niet alleen de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding belanghebbend, maar ook bijvoorbeeld de commissies bevoegd voor Leefmilieu en Landbouw.

De heer *Robby Berloznik* verklaart dat de uitvoerende macht verwend is inzake beleids-ondersteunende informatie. Het IST probeert daar zoveel mogelijk aansluiting bij te vinden. Dat blijkt niet altijd evident omdat zij zich doorgaans richten op één klant, de uitvoerende macht. In de raad van bestuur van het IST zitten twee belangrijke personaliteiten

van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. De ene is een kankerspecialist, die zeer specialistisch kan ingaan op het onderwerp. Het IST complementeert dat met achtergrondinformatie. Er is ook een sociologe die alles kan helpen plaatsen.

De instelling moet haar onafhankelijkheid bewaren en daarom is rechtstreekse ondersteuning van individuele parlementsleden niet echt haalbaar. De deuren van het IST staan echter te allen tijde open, oppert de heer Robby Berloznik, en er komen geregeld medewerkers van parlementsleden over de vloer die nagaan wat voorhanden is. Hij benadrukt de aanspreekbaarheid van het IST.

De voorzitter,

Tom DEHAENE

De verslaggevers,

Marijke DILLEN

Vera VAN DER BORGHT